

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

25 de Restitutione operis nocentis in pristinam formam, & de eo quod
viaut clam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

rum laudatam maxime, & vt tutissimam commendatam Rabini Iose dicentis, viam bonam esse, וְכִסְוֵהוּ שְׂכָעֵן תּוֹו. vicinum bonum. Vt Iudæus si summas diras & erynnes alicui imprecatur, nihil peius illi optet, quam vt vicinus malus illi contingat. ¶ Con-
 sentit Ben Syre, in sententijs alphabeticis. in euent. 7. r. sen. Elöga te a vicinis malis, neq; particeps fias societatis eorum, nã pedes eorũ currunt ad malũ, & properant, vt effundãt sanguinẽ. Idem tamen, Benignus esto erga vicinos tuos, tamen si mali sint, atque imperti-
 eis de allomonia tua: sic fiet, vt in tempore, quo tibi ad iudicium standum erit, pro te testimonium ferant. Illis siquidem benefa-
 ciendum, quia boni, vt iuuent nos: istis autem, quia mali, ne no-
 ceant. Atque Nithæus Arbelites Rabinus alius monet, in Pirke Aboth, c. 2. וְהָרֵחַ הַחֵחֶךְ מִשְׁחָצֵן רָגַן, id est. e-
 longa te a vicino malo. Et Plaut. in Mercator.

Nunc ego verum illud verbum esse experior vetus,
 Aliquid mali esse propter vicinum malum.

Caius Iuriconsultus, in l. quod saepe, §. 5. §. fin. de contrahen. emt. cum qui in vendendo prædio confinem celauerit, quem emtor si au-
 disse, non emisset, teneri venditori tradit. Nam Plinius agrum paraturos, ante omnia intueri oportere ait, libr. 18. cap. 5. aqua-
 rum vim, & vicinum. Et rursum colonis humanissimum id agen-
 dum, vt diligant vicini. idem Plin. lib. 18. ca. 6. ¶ Mali ¶ vicini dici possunt, qui malis moribus imbuti sunt, maleque viuunt, vt le-
 nones, meretrices, quæ ideo ab honesta vicinia possunt expelli, ne inficiant mores vicinorum probos. l. non aliter, de usu & habi-
 rat. Lucas de Pen. in l. si qua, de spectac. lib. 11. C. Ioan. de Blanasco. in-
 11 praxi criminali, de lenon. Nycol. Boer. consil. 1. ¶ Mali ¶ quoque & pessimi cupidi, vt vicinos suos spolient, nihil non audent, cum putant sua interesse confines fundos habere, l. si cui fundus, de leg. 2. l. si æquo pretio, de leg. 1. & naturali vitio comparatum sit, quem-
 que sibi male, quam alteri, æquitate contemta. l. cum duobus, pro-
 foc. in P. Sic Demosthenes, orat. de fundo contra Caliclem. ἐκ τῆς ἀγῆ-
 γαλας ἀντιπρὸς ἐδῶν ἢ γέροντος ἀποσπῆσαι καὶ παρανεκτῆσαι τὴν γῆν, id est, nihil peius quam vicinum malum & cupidum possidere. Expertus id Na-
 both vir bonus, tamen calumniis a Iezebele regina & rege Acha-
 bæ criminibus impietatis infimulatus, & occisus, vt vineam eius, quam ille vt hereditariam & paternam vendere noluerat, raperent, pomeria sanguinolenta sibi, vt illis videbatur, accommoda-
 fererent. 3. Reg. 2. l. c. conuenior, 23. g. 8. Et plures vicinitatis ius vt vt prædæ venabula captant, vt heredia pauperum suis fund's iungant, in quos tamen maledictio Dei per Iesaiam Prophetam, cap. 5. c. sicut. 48. distinct. cap. hac autem, 3. distinct. Vt qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci: nunquid habitabitis vos soli in medio terre: Quo in loco & D. Hieronymus notat, illa verba, vsque ad terminum loci, apud septuaginta Græcos interpretes esse, ἕως τῆς πικρίας ἀφ' ἑσθραταπ, id est, vt auferant proximo aliquid. Lyfimachus & Theodorio, donec deficiant vt non sit locus. Et in hoc sic egregie Horatius lib. 2. Carm. ode. 18. inuehitur,

Tu secunda marmora
 Locas sub ipsum funus: & sepulcri
 In memor struis domos,
 Mariq; Batis obstreptentis urges
 Submonere litora,
 Parum locuples continente ripa.
 Quid? quod vsque proximos
 Renellis agri terminos: & ultra
 Limites clientium.
 Salis auarus; pollitur paternos
 In sinu ferens deos

Et vxor & vir, sordidosq; natos.

Sic velit nolit inops vicinus cogitur contra ius, l. nemo, de pact. P. Bart. in l. 2. de debitor. cinit. lib. 1. C. l. nec emere, de iure deliber. l. in-
 uitos, de locato. C. l. inuistum, & l. dudum, de contrahen. emt. C. prop-
 ria diuiti vicino vendere, vel, vt verius dicam, donare: alioquin ex malo, vicinus sit pessimus inimicus, cum nullus capitalior sit inimicus domestico & familiari, cap. si inimicus. 93. distinct. nullus ad nocendum periculosior eo, qui in vicinia quotidie captare mo-
 menta ex arbitrio nocendi caussa potest. l. si quis ex familiarib. l. 20. qui accusa. non poss. C. l. data iam pridem, C. de donatio. Et ideo iure diuino recte statutum, vt si occisus iacens in via reperitur, & ignoretur homicida, vicinus proximior suspectus sit, de eoque quaestio habeatur. Dent. c. 21. c. dilecto. c. 6. de sent. excomm. in 6.
 12 ¶ Vt ¶ & præsumitur vicinus concludens in domo sua pullos vi-
 cini animo furandi facere, & tenetur furti. Bart. in l. qui ea mente,

de furti. Quamuis in eo admittatur poenitentia. Floria. in l. qui in 18. ad l. Aquil. facit §. gallinarum, de rer. diuis. ¶ Quamobrem vt ob-
 uiam iretur fraudibus, deceptionibus, & malitijs vicinorum, va-
 riaz leges cum generales, tam speciales latæ sunt, quæ & fidem bo-
 nam inter vicinos, & societatem, & pacem confirmarent, & con-
 trouersias eorundem componerent. Lex itaque lata in vniuer-
 sum a Deo, Non concupisces domum proximi tui, non ancillam, non
 bouem, non omnia qua illius sunt. Exod. 20. Et vt illa habendi re-
 rum proximi cupiditas adhuc prosterneretur, induxit annum iu-
 bilæum, vt post quinquaginta annos, quilibet ad heredia & bo-
 na sua distracta rediret gratis. Leuit. 25. Numeror. c. fin. Ob pa-
 cem etiam vicinorum conseruandam, seruitutes reales prædio-
 rum receptæ sunt, ne præter ius constitutionis, in re vicini vici-
 nus præterque domini voluntatem amoliretur, de quibus supra
 dictum est, ad vtilitatem, & necessitatem videlicet prædiorum &
 hominum: alioquin enim constitutiones illarum relictur, l.
 quoties nec hominum, & l. ut pomum, de seruis. P. ¶ In ¶ his autem 14
 quæ vicinos lædere possunt, seu alium quorum interest, reme-
 dia inducta sunt, quorum effectus & finis, vel vt opus in præ-
 iudicium vicini factum tollatur: vel ad prohibendum, ne dam-
 num ex re vicini vicino contingat: vel ne opus nouũ fiat, quod
 nociturum sit vicino: vel vt commune diuidatur, confusum fini-
 bus suis regatur, de singulis pauca dicamus.

De restitutione operis nocentis in pristinam for-
 mam, & de eo quod vi, aut clam.

C A P. 25.

Lib. 43. P. tit. 13.

- 1 Vi, aut clam, aut precario factum restituendum in pristinum statum.
- 2 Vi quando opus factum dicitur.
- 3 Clam opus fieri quando dicitur.
- 4 Interdictum quod vi aut clam, tantum datur pro rebus soli, aut qua in solo.
- 5 Quibus datur hoc interdictum quod vi aut clam, & contra quos.
- 6 Quamdiu competat interdictum quod vi aut clam.
- 7 Effectus huius interdicti, & quid in condemnatione eius.
- 8 Precario opus factum, quomodo restituendum.

Restitutorium ¶ interdictum pro demolendo opere, quod nocet vicino, competit, si illud vi, aut clam, aut precario factum est, vel non iure. l. hoc interdictum, quod vi aut clam. Agimus porro hic, de opere vi vel clam facto restituendo, non de vi ipsa, vel de vi in personam, de qua alio loco tractamus, nempe in criminibus.

¶ Vi ¶ fecisse videtur opus, qui contra, quam prohiberetur, fecit, vel prohibitus iactu lapilli opus coeptum prosecutus fuerit: vel contra denuntiationem: vel cum sciret se prohiberi posse, ne prohiberetur per vim amolitus est, puta ianuam clausit. l. §. quid sit vi. & seq. §. factum. & l. vim facit. l. 19. quod vi aut clam. Et quicumque propria auctoritate aliquid in re contentiosa facit, vi face-
 re videtur. l. exstat. quod met. caus. l. 1. C. de suffrag. l. quo tutela, §. vi factum, de reg. iur. Siue quis per semetipsum prohibuerit, siue per alium, vt per procuratorem, seruũ mercenarium, l. 3. quod vi aut clam. inquilinum, vel alium. l. interdictum, 17. eod. Si quis tamen interdictus paratus sit se iudicio defendere aduersus eos, qui interdictum putant ne opus fiat, desinet vim facere, si modo satis offerat. l. 3. §. si quis paratus, quod vi aut clam.

¶ Clam ¶ hic facere dicitur, qui celauit aduersarium, nec ei denuntiauit, si modo timuit eius controuersiam, aut debuit timere. Et qui celandi animum habet eum, quem se prohibitorum intellexerit, & quem existimat aut existimare debet se prohibitorum ire. l. 3. §. fin. & l. 4. quod vi aut clam. P. l. quo tutela, §. clam, de regul. iur. l. clam possidere, de acquir. posses. Item & is clam facit, qui denuntiauit quidem se opus facturum, sed nec diem nec horam denuntiatione complexus est, & vbi aut quod opus facturus esset, vel perfunctorie denuntiauit. ¶ Ipsi aut qui aliter, l. 5. in prin. & §. 1. eod. quod vi aut clam. Qui autem bona fide iussit opus fieri sine hoc metu, etsi seruus faciens metuerit non tenetur. l. si opus, l. 20. §. si iussero eodem. Frustra autem hic tereremus tempus in percurrentis rebus, quæ vi aut clam fieri possunt: nam tot sunt fere, quot modi nocendi rebus alienis.

- 4. ¶ Eo tamen obseruato, vt interdicitum hoc quod vi aut clam, locum non habeat, nisi pro opere quod fit in solo, l. si alius fecit, l. 7. §. notauimus. Et l. nam origo. l. 8. Et l. si. quod vi aut clam. vel in opere quod in solo est, l. nam Et si ramos. 9. Et seq. eod. vt si arbores ex solo succendantur, l. denique, 13. eod. tit. pro quibus & vile hoc interdicitum competit. ¶ Datur tamen hoc interdicitum domino, qui prohibuit, & cuius nomine prohibitio facta est, l. interdicitum, 17. Et l. 3. eod. Paul. l. si procurator, l. 17. de oper. nou. nuntiat. lib. 39. P. tit. 1. Et iis quorum interest, l. si qui in puteum. 11. §. si. l. denig. 13. §. si ex sociis. quod vi aut clam. etiam si non possideant. l. competit. 7. eod. Contra eos qui fecerunt, & quorum iussu factum est. l. §. hac verba, Et l. seq. l. si qui in puteum. 11. §. si. titores, l. semper. Et l. 15. §. si in sepulcro. eod. tit. Si tamen colonus nouum opus fecerit, vnde interdicitum detur sine iussu domini, colonus tenebitur, vt patientiam & impensam præstet, pro restituendo opere: domini autem tantum patientiam præstare tenebitur, vel impensam demolitionis. l. denique, 13. §. si. l. nam et si, 14. §. si. eod. l. quumquam, §. idem Iulianus, Et l. si colonus, de aqua plu. arcen. l. 1. §. restituitur. ne quid in loc. publ. l. 3. §. item. de alien. iud. iur. caus. fac. Idem conductore faciente sine iussu domini responsum, l. semper, 15. §. si. cui, quod vi aut clam. datur: Et semper contra possessorem operis hoc interdicitum, l. semper. in princ. 15. eod. ¶ Item tamen & in heredes reliquosque successores in id quod ad eos peruenit, intra annum: non enim datur post annum: incipitque annus ex quo id opus factum perfectumve est, aut fieri desinit, licet perfectum non sit, non a tempore quo cepit fieri. l. semper persequi, 35. §. hoc interdicitum. Et l. 1. quod vi aut clam. l. si vitam, 21. eod. l. Ateius. de aqua plu. arcend. 7. ¶ Vnde tamen sequitur effectus, vt opus factum tollatur & restituarur in pristinam formam, l. 1. §. hoc interdicitum. quod vi aut clam. & ranti l. si estimer, quanti interest opus factum non esse. l. semper aduersus, §. in hoc interdicitum. eodem tit. scilicet l. si quando, C. vnde vi. Et si quis propter opus factum, ius aliquod prædii amiserit, id restitui ex hoc interdicitum debet, l. si opus, 20. §. si. quod vi aut clam. & fructus & omnis caula. l. videamus, 38. §. si possessionem. vers. interdicitum. de usur. lib. 22. P. tit. 1.
- 8. ¶ Si tamen precario etiam quis possideat, & opus fecerit in eo iussu domini, tolli vt illicitum debet & restitui precarium suæ formæ, l. 1. §. hoc interdicitum. l. §. habet, 15. de precar. lib. 43. P. tit. 25. l. quæsitum, §. §. ex hoc interdicitum, eod. alioquin fit condemnatio quanti interest & fructuum. d. l. quæsitum, §. ex hoc interdicitum, l. si precario, 18. comm. præd. P. Sed de precario alibi Deo fauente latius suo loco, dum agemus de contractibus.

De damno infecto. Cap. 26.

Lib. 39. P. tit. 2.

- 1. Damnum infectum quid, Et vnde dictum: Et damnatio vnde.
- 2. Remedium de damno infecto, Et cautio pro quo opere datur.
- 3. Remedium de damno infecto extr. aordinarium est, nec datur alia actione competente. Et num possit concurrere.
- 4. Quis utatur hoc remedio, de damno infecto: Et de stipulatione & cautione eius.
- 5. Cautio damni infecti petenda est antequam damnum fiat, Et tamen facta datur, si qui dedit velit ruderem tollere.
- 6. Inquiritur tantum, num præstita cautio ante damnum datum, quis moram fecerit post vocationem in ius, an actor vel reus.
- 7. Iudex interpellari debet, aliter nõ tenetur de negligentia, Et quid sit postulare a iudice.
- 8. Stipulatio damni infecti quando committatur: Et non porrigi hanc cautionem ad fortuitos casus, Et naturale loci vitium: damnum iniuria aduersarij factum, Et c.
- 9. Que veniunt in stipulationem damni infecti commissam.
- 10. Contra non cauentem vel non defendentem in damno infecto, sit missio in possessionem. Missio in possessionem ob hanc causam, quomodo fiat in rem minantem damnum. Missioe hac facta dominus ad ius eiciendus est inde, Et c.
- 11. Denuntiatio missionem præcedere debet, vt cautio detur, Et c. Denuntiatio quomodo Et quibus faciendâ, Et c.
- 12. Missio in possessionem duplex ex primo Et secundo decreto. Missio ex primo Et secundo decreto qua, Et c.
- 13. Missio in possessionem rei seruandâ causa, alijs negotijs communis, nec vere possessionem dat.
- 14. Missio in possessionem ex Carboniano edicto, dat possessionem.
- 15. Missio in possessionem ex 2. decreto fit post annum, Et datur ius domini.

16 Dominus rerum ruinosarum dando res, liberatur ab omni damno dando Et dato.

Damnum tamen infectum est damnum nondum factum, sed tamen quod futurum veremur. l. 2. de damn. infect. P. Damnum porro & damnatio, secundum Paulum ab ademptione, & quasi diminutione patrimonii: dictum est. l. 3. eodem titu. Paulus lib. 5. recept. sent. tit. 10. Damnum, inquit Varro, lib. 4. d. ling. Latin. a demissione, cum minus re factum, quam quanti constat. Quando itaque ex opere facto a vicino, vicinus damnum imminere sibi præuidet, prospicit sibi agendo ius non esse vicino ita opus habere: veluti si paries communis opere facto a te, in ædes meas se inclinauerit, poterit tecum agere, ius tibi non esse ita parietem illum habere, Pompon. in l. si cum meus, 14. §. si. si. seruit. vindic. vel si ventrem faciat, Alphe. in l. si quando, 17. eod. tit. si seruit. vind. ¶ Accedit tamen remedium prætorium, quod propter necessitatis celeritatem commissum est magistratibus municipalibus, de damno infecto, l. 1. de damn. infect. quod pertinet ad actionem & possessionem: cetera namque sibi referunt. l. 4. in princ. Et si intra. verb. duas ergo. eod. Cautio damnum fiat, hoc editum, inquit Vlpianus, l. prætor ait. §. hoc editum. de damn. infect. l. supra inter, 11. §. officium. de aqua plu. arcend. lib. 39. P. tit. 3. prospicit damnum nondum factum, cum ceteræ actiones ad damna que contigerint, sarcinenda pertineant, vt in legis Aquilæ actione Et alijs, de damno vere facto nihil hoc edito cauetur. Simile in hoc remedio de aqua plauia arcenda: quod tamen differt: quia illud damnum non factum, sed futurum speciale ratione pluuiæ respicit, l. Ateius, 6. §. in hoc edito, de aqua plu. arcen. hoc autem, et ædium vitio, sine operis, quod vel in ædibus vel in loco urbano aut rustico publico aut priuato fiat, damni aliquid futurum sit, curat prætor, vt timenti damnum ex operis vitio, non loci, caueatur, Caius in l. corum, 19. §. si. de damn. infect. l. fluminum, 24. eod. publico videlicet, quando in eo loco, ob priuatum commodum & priuata auctoritate quid sit: nam sine damno vicinorum, qui agunt, ficere debent, d. l. fluminum, Et l. qui vias, l. 31. de dam. infect. fecus, si publice reficiantur res. l. si finis, 15. §. sine, Et §. si publicus, Et l. fluminum. de damn. infect.

¶ Remedium tamen hoc extraordinarium est, ideo non datur nisi deficiente alia actione, l. si adibus, 32. §. si. de dam. infect. vt si conductor tuto in domo conductæ habitare non possit, ob damnum minarum, cum ex conducto experiri possit, hæc non datur. l. qui bona fide, 13. de illo, de damn. infect. l. inquilino, Et l. eod. l. habitatoris, §. si. loca. in P. Concurrere tamen cum diuersis alijs remedijs ad diuersa tamen tendentibus, hoc remedium potest, veluti cum operis nouitiam facta nuntiatione, & cum interdicitum, quod vi aut clam. l. qui bona fide, 13. §. si quis opus, de dam. infect. P.

¶ Porro tamen quis possit hoc auxilio vt, definita non potest dari 4 alia regula, quam id omnino subici prætoris arbitrio, & omnes audiri qui sibi cauere damni infecti postulant: & ad stipulationem admittitur quilibet, si prius iurauerit de calumnia, & sacramentum præstito non inquiritur, an eius qui petit, interest vel non. d. l. qui bona fide, §. qui damni infecti. Competit tamen damni infecti stipulatio maxime iis quorum interest damnum non dari, non tantum ei, cuius in bonis res est, sed etiam ei cuius periculo res est. Paul. l. damni infecti, 18. de dam. inf. Domino fructuario, superficario, l. §. si. Et d. l. qui bona fide, Et superficario, de dam. inf. l. inter quos, 39. §. dam. infect. eod. Et pro auertendo stillicidio, seu pro proiecto, vnde damnum veremur nobis contingere, si quid ex foramine vnde aqua mittitur per parietem nociturus sit. l. eorum, 19. §. si. de dam. infect. l. si quid igitur, 28. de seruit. verb. præd. At contra dominum recuta vitiosarum, & si dominium in controversia sit, contra possessionem cautio faciendâ dirigitur. l. inter quos, 39. §. si dominus. de dam. infect. Et cum medio vitio rerum vitiosarum: quia fieri potest vt ædes ruinosæ in vicinas incidentes mihi noceant. l. qui bona fide, 13. §. cum inter. eod. tit. in hac vel promittendum, cum in suo opus sit, vel cauendum seu fatidandum, si in alieno. Sic prætor enim ait in hoc edito, l. prætor ait, 7. de dam. infect. l. damni infecti, 30. §. vtrum. eod. l. 1. §. item ex causa. de precar. stipulat. damni infecti suo nomine promitti, alieno satisdari iubebo ei qui iurauerit, non calumnia causa id se postulare: eumve cuius nomine ager. postulat: in eum diem, quem causa cognita statuero. Si controversia sit, dominus sit necne qui cauebit, sub exceptione, satisdare iubebo, facit Et l. qui vias, l. 31. §. si. de dam. infect. Exceptio, vt eligat actor quomodo velit sibi cauere, an tanquam a domino, an tanquam a non domino: nec enim vtrunque postulans auditur, l. si proprietarius, 22. §. si. de dam. infect. quia electio in iuribus ad eundem finem